

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«28» *серпня* 2024 р.

**Робоча програма навчальної дисципліни
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ Й ПРИЙНЯТТЯ
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма: «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціалізація:

(шифр і назва)

вид дисципліни: за вибором

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

К.п.н., доц., доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки
Віктор ПАШКОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «27» серпня 2024 року № 21

В. о. завідувача кафедри

(підпис)

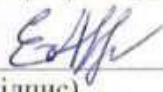
Ірина ПЕРЕСИПКІНА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

(підпис)

Світлана СОЛОВИХ

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

(ім'я та прізвище)

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ «Каразінський інститут міжнародних
навчально-науковий інститут туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ
«07» січня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ Й ПРИЙНЯТТЯ
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма: «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціалізація:

(шифр і назва)

вид дисципліни: за вибором

(обов'язкова / за вибором)

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«07» січня 2025 року, протокол №10

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Віктор ПАШКОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від «06» січня 2025 року № 10

Завідувач кафедри Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

(підпис) Наталія ВІННИКОВА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «06» січня 2025 року №7

Голова науково-методичної комісії

(підпис) Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Державне управління й прийняття зовнішньополітичних рішень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Державне управління й прийняття зовнішньополітичних рішень» є формування у здобувача цілісного розуміння теоретичних засад і практичних механізмів розробки та реалізації у рамках системи державного управління зовнішньополітичних рішень.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Державне управління й прийняття зовнішньополітичних рішень» є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК16. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

- формування наступних фахових компетентностей:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК14. Здатність визначати особливості, характер та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК15. Здатність здійснювати всебічний аналіз причин і наслідків сучасних міжнародних конфліктів.

СК16. Розуміння сутності сучасних стратегій ведення дипломатичних переговорів.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
8-й	-й
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
20 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
76 год.	год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані програмні результати навчання.

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН08. Знати стратегії ведення дипломатичних переговорів.

РН09. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН10. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

PH12. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

PH13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

PH16. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

PH17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

PH20. Аналізувати причини та наслідки сучасних міжнародних конфліктів.

PH21. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

PH22. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

PH24. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ВИМІРИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОГО УПРАВЛІННЯ

Тема 1. Зовнішня політика держави: сутність, теоретичні підходи та функції

Сутність понять «зовнішня політика», «міжнародні відносини», «світова політика» та «міжнародна політика». Співвідношення зовнішньої і внутрішньої політики держави. Зовнішня політика та міжнародне право. Ідеологічні концепції і доктрини у зовнішній політиці. Роль ідеології у формуванні основних засад зовнішньої політики держави. «Ізоляціонізм», «Солідаризм», «Ліберальний інтернаціоналізм», «Філософія виживання». Формування стратегії і тактики зовнішньої політики. Ресурси держави в зовнішній політиці: політико-дипломатичні, економічні, військові, правові, інформаційні. Структурно-організаційні підрозділи. Дипломатія як інструмент зовнішньої політики.

Тема 2. Національні інтереси як основа зовнішньої політики держави

Концепція «національного інтересу». Основні погляди на концепцію «нації» та «національного інтересу». Значення зовнішньополітичного прогнозування для національної безпеки держави. Національний інтерес як механізм формування геополітичного іміджу. Національні інтереси та їх класифікація. Побудова ієрархії національних інтересів.

Національні інтереси – визначальний елемент дипломатичної діяльності. Національні інтереси та національна безпека України: визначення їх напрямів, структури та змісту. Основні напрямки політики та система реалізації національної безпеки України, її зовнішньополітичні аспекти.

Тема 3. Зовнішня політика як процес прийняття рішень

Загальні теорії зовнішньої політики. Цінність національного суверенітету в теорії та практиці зовнішньої політики сучасної держави. Зовнішня політика та політичний реалізм. Зовнішня політика як управління взаємозалежністю: неолібералізм. Погляди критичної школи, конструктивізму та неомарксизму на зовнішню політику.

Дії держави на міжнародній арені, механізми та процедури зовнішньої політики. Становлення аналізу зовнішньої політики (Foreign Policy Analysis, FPA). Виокремлення

напрямків аналізу зовнішньої політики. Теоретичний рівень політичного аналізу. Прикладний рівень політичного аналізу. Порівняльні дослідження ЗП (comparative foreign policy). Загальнонаукові методи, що використовуються аналізом зовнішньої політики. Експлікативні методи: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування, метод індикаторів та статистичні методи. Конструктивні методи: експеримент, системний метод, математичне моделювання. Прогнозні методи: метод Дельфі, побудова сценаріїв, «мозкового штурму». Методика аналізу зовнішньої політики. Методи експертних оцінок та голосування в теорії прийняття політичних рішень. Методи дерева цілей та аналізу ієрархій при прийнятті політичних рішень в міжнародних відносинах. Методи мережевого аналізу при прийнятті політичних рішень в міжнародних відносинах.

Тема 4. Інформаційно-аналітичний аспект зовнішньої політики держави

Головні завдання аналітичного забезпечення державного управління. Концептуальні основи державно-управлінської аналітики. Одержання регулярної аналітичної й оглядової інформації з найважливіших аспектів зовнішнього управлінського середовища. Підготовки аналітичних і прогнозних матеріалів з актуальних проблем стану й розвитку управлінського об'єкта. Розробки ситуаційних моделей вирішення перспективних проблем. Оперативного одержання оптимального обсягу інформації в непередбачених і надзвичайних ситуаціях. Шість складових аналітичного процесу. Інформаційно-технологічний і кадровий аспекти аналітики. Класифікація основних різновидів аналітики. Поняття зовнішньополітичного механізму. Стратегічний аналіз і прогнозування зовнішньополітичних процесів.

Тема 5. Теоретичне осмислення процесу ухвалення рішень у сфері зовнішньої політики

Зовнішньополітичне рішення: сутність, значення, специфіка. Структурно-функціональний підхід до прийняття зовнішньополітичних рішень. Теоретичні підходи дослідження прийняття зовнішньополітичних рішень раціонального вибору, психологічний, інституційний, системний. Типологія та класифікація, форми та стратегії прийняття зовнішньополітичних рішень.

Тема 6. Механізм прийняття зовнішньополітичних рішень

Середовище формування зовнішньополітичних рішень. Міжнародні конфлікти: політичні, економічні та ідеологічні конфлікти, локальні, регіональні та глобальні; двосторонні, багатосторонні та коаліційні. Збройні та незбройні засоби вирішення конфліктів. Міжнародна криза та її характерні ознаки. Прийняття зовнішньополітичних рішень в умовах кризи: складність, ризик, невизначеність та багатозначність. Фази переговорного процесу: діагностування, опрацювання формули переговорів, «торгу». Політичні рішення, що приймаються до початку переговорів.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Тема 7. Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень

Етапи (стадії) процесу прийняття зовнішньополітичних рішень. Моделювання процесу прийняття рішень Г. Аллісона: аналіз підходів та критика. Модель раціонального актора. Модель бюрократичної політики. Модель організаційного процесу Специфіка прийняття зовнішньополітичних рішень у демократичних та недемократичних державах. Чинники впливу на прийняття зовнішньополітичних рішень: політична та адміністративна системи, цінності, досвід.

Чинники впливу на формування та прийняття зовнішньополітичних рішень. Внутрішні та зовнішні чинники впливу на прийняття зовнішньополітичних рішень. Об'єктивні чинники. Внутрішнє соціальне середовище: соціальнополітичні чинники, соціально-економічні чинники. Зовнішнє соціальне середовище: характер і стан сумісного середовища, безпековий вимір, інтегрованість в систему міжнародних відносин, загальний стан і тенденції в системі міжнародних відносин. Зовнішнє природне середовище:

Географічне розташування, територія, природні ресурси, геополітика, геоеконіміка. Суб'єктивні чинники: стан суспільної свідомості; стан групової та індивідуальної свідомості керівників держави, які визначають та контролюють зовнішню політику.

Тема 8. Організаційно-правовий механізм здійснення зовнішньої політики України

Вищі державні органи, наділені відповідною компетенцією у сфері зовнішньої політики. Внутрішньодержавні та закордонні органи влади, правова основа їхньої діяльності. Роль, місце, компетенції Верховної Ради України у процесі формування зовнішньої політики держави. Форми участі парламенту у зовнішньополітичній діяльності держави. Кабінет Міністрів України – вищий орган виконавчої влади у здійсненні зовнішньої політики держави. Уряд і глава уряду, їх компетенції. Форми дипломатичної діяльності урядів. Роль глави держави у міжнародних відносинах.

Міністерство закордонних справ, його місце у системі державного механізму реалізації зовнішньої політики. Основні завдання і функції Міністерства Закордонних Справ, його структура. Організація діяльності дипломатичної служби. Правовий статус і повноваження міністра закордонних справ. Права та повноваження суб'єктів процесу прийняття зовнішньополітичних рішень. Проблеми координації та взаємодії гілок влади.

Тема 9. Вплив аналітичних центрів і громадянських організацій на зовнішню політику держави

Ускладнення структури зовнішньої політики, поява нових сфер її реалізації, розширення інструментів зовнішньополітичної діяльності, збільшення числа агентів зовнішньої політики. Експертна підтримка зовнішньої політики з боку «третього сектора». Політичні партії і між партійні об'єднання; суспільно-політичні організації та рухи. Міста, мега-міста, «глобальні міста» як міжнародні актори. «М'яка сила» у зовнішній політиці, формування режимів міжнародного співробітництва.

Тема 10. Імплементация зовнішньополітичних рішень

Механізм формування зовнішньої політики. Становлення системи взаємодії органів державної влади та державних установ у сфері зовнішньої політики. Механізми імплементации зовнішньополітичних рішень: поділ влади, взаємодія політичного керівництва країни та системи державного управління, інформаційна підтримка, політична конкуренція, розмежування посадових обов'язків, синергія та політична конкуренція.

Тема 11. Зовнішньополітична діяльність як засіб забезпечення національної безпеки

Організаційно-правові засади стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Правові основи, суб'єкти та об'єкти стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Особливості підготовки та впровадження стратегічних планів.

Роль розвідувальних служб у формуванні та реалізації зовнішньої політики держави. Основні функції розвідки. Функції і засоби контррозвідки. Сутність методу дезінформації. Проблеми національної безпеки в контексті гібридної війни. Прогнозування як основа прийняття зовнішньополітичних рішень на перспективу.

Тема 12. Вплив глобалізації на здійснення зовнішньої політики

Феномен «глобального громадянського суспільства». Багатоманітність глобальних інститутів. Зниження значущості територіальних чинників, інтенсифікація транснаціональної інтеграції, позбавлення держави як міжнародного актору своєї монополії у прийнятті зовнішньополітичних рішень. Посилення демократичних процесів у сфері внутрішніх і міжнародних відносин. ООН в системі міжнародних організацій. Громадський контроль за обґрунтованістю та прийняттям зовнішньополітичних рішень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.
Розділ 1. Концептуальні виміри державного управління у сфері зовнішнього управління												
Тема 1. Зовнішня політика держави: сутність, теоретичні підходи та функції	8	2		-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Національні інтереси як основа зовнішньої політики держави	10	2		2	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Зовнішня політика як процес прийняття рішень	11	2	2		-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Інформаційно-аналітичний аспект зовнішньої політики держави	10	2		2	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Теоретичне осмислення процесу ухвалення рішень у сфері зовнішньої політики	11	2	2		-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Механізм прийняття зовнішньополітичних рішень	10	2		2	-	6						
Разом за розділом 1	60	12	4	6	-	38	-	-	-	-	-	-
Розділ 2. Практичний вимір зовнішньої політики держави												
Тема 7. Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень	11	2	2		-	7						
Тема 8. Організаційно-правовий механізм здійснення зовнішньої політики України	10	2		2	-	6						
Тема 9. Вплив аналітичних центрів і громадянських організацій на зовнішню політику держави	10	2	2		-	6						
Тема 10. Імплементация зовнішньополітичних рішень	10	2		2	-	6						
Тема 11. Зовнішньополітична діяльність як засіб забезпечення національної безпеки	11	2	2		-	7						
Тема 12. Вплив глобалізації на здійснення зовнішньої політики	8	2			-	6						
Разом за розділом 2	60	12	6	4	-	38						
Усього годин	120	24	10	10	-	76	-	-	-	-	-	-

4. Теми практичних і семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Національні інтереси як основа зовнішньої політики держави	2

2	Зовнішня політика як процес прийняття рішень	2
3	Інформаційно-аналітичний аспект зовнішньої політики держави	2
4	Теоретичне осмислення процесу ухвалення рішень у сфері зовнішньої політики	2
5	Механізм прийняття зовнішньополітичних рішень	2
6	Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень	2
7	Організаційно-правовий механізм здійснення зовнішньої політики України	2
8	Вплив аналітичних центрів і громадянських організацій на зовнішню політику держави	2
9	Імплементация зовнішньополітичних рішень	2
10	Зовнішньополітична діяльність як засіб забезпечення національної безпеки	2
	Разом	20

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Зовнішня політика держави: сутність, теоретичні підходи та функції <i>Завдання:</i> визначити сутність, функції та основні теоретичні підходи до розуміння зовнішньої політики держави. Підготувати доповіді з теми. Джерела: 1. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. 272 с. 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.	6
2	Національні інтереси як основа зовнішньої політики держави <i>Завдання:</i> розглянути поняття та концепт «національні інтереси» як фундаментальну основу зовнішньополітичної діяльності країн, а також існуючі класифікації національних інтересів. Підготувати презентацію або повідомлення, яке коротко характеризує трансформацію розуміння національних інтересів. Джерела: 1. Мальський М. Мацяк М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. 461 с. 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.	6
3	Зовнішня політика як процес прийняття рішень <i>Завдання:</i> проаналізувати основні етапи та їх характеристики процесу ухвалення зовнішньополітичних рішень. Підготувати доповіді щодо специфіки ухвалення рішень у сфері зовнішньої політики порівнянно зі внутрішньою політикою. Джерела: 1. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. 272 с. 2. Новакова О. В. Пашина Н. П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. 304 с.	7
4	Інформаційно-аналітичний аспект зовнішньої політики держави <i>Завдання:</i> розглянути принципи роботи та завдання інформаційно-аналітичних структур і підрозділів. Підготувати презентацію або повідомлення, яке розкриває особливості та етапи	6

	<p>роботи фахівців у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення зовнішньої політики.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шуляк А. М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб.; 2-е вид., перероб. Луцьк: Вежа-друк, 2020. 274 с 2. Муковський І. Т. Міщенко А. Г. Шевченко М. М. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах: навч. посіб. К.: Кондор, 2012. 224 с. 	
5	<p>Теоретичне осмислення процесу ухвалення рішень у сфері зовнішньої політики</p> <p><i>Завдання:</i> поглибити знання розробки, оцінювання та ухвалення рішень у сфері зовнішньої політики. Підготуватися доповіді про різні підходи до вироблення зовнішньої політики державними структурами.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. 272 с. 2. Новакова О. В. Пашина Н. П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. 304 с. 	7
6	<p>Механізм прийняття зовнішньополітичних рішень</p> <p><i>Завдання:</i> поглибити знання щодо місця та ролі різних центрів влади в державному апараті у процесі вироблення зовнішньої політики, їх взаємодії та суперечностей.</p> <p>Підготувати презентації щодо повноважень парламенту, президента, уряду, МЗС й інших державних структур у зовнішньополітичній сфері.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с. 2. Мальський М. Мацяк М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. 461 с. 	6
7	<p>Моделі прийняття зовнішньополітичних рішень</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути переваги та недоліки різних моделей прийняття зовнішньополітичних рішень, їх ефективність та обмеження.</p> <p>Підготувати доповіді до обговорення.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. 272 с. 2. Мальський М. Мацяк М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. 461 с. 	7
8	<p>Організаційно-правовий механізм здійснення зовнішньої політики України</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути правові рамки та організаційні форми здійснення зовнішньополітичних повноважень і рішень.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новакова О. В. Пашина Н. П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. 304 с. 2. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: Навчально-методичний посібник. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с. 	6
9	<p>Вплив аналітичних центрів і громадянських організацій на зовнішню політику держави</p> <p><i>Завдання:</i> поглибити знання про можливості впливу недержавних акторів на зовнішньополітичні рішення, таких як аналітичні центри,</p>	6

	<p>неурядові організації, суспільні рухи, церкви тощо. Підготуватися до обговорення кейсів різних країн.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. 272 с. 2. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с. 	
10	<p>Імплементація зовнішньополітичних рішень</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути механізми реалізації рішень у сфері зовнішньої політики. Підготуватися до обговорення ситуаційних завдань і кейсів.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. 272 с. 2. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: Навчально-методичний посібник. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с. 	6
11	<p>Зовнішньополітична діяльність як засіб забезпечення національної безпеки</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути зовнішньополітичні інструменти забезпечення національної безпеки в сучасному світі (дипломатію, коаліції, колективні системи безпеки та ін). Підготуватися презентації про будь-який такий інструмент (на вибір).</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с. 2. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підручник. К.: LAT і К, 2015. 478 с. 	7
12	<p>Вплив глобалізації на здійснення зовнішньої політики</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути форми та наслідки впливу процесів глобалізації на вироблення й корегування владними структурами зовнішньополітичного курсу та рішень. Підготуватися презентації щодо впливу демократизації міжнародних відносин, поширенні соціальних мереж та посилення взаємозв'язків між країнами на сферу зовнішньої політики.</p> <p>Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мальський М. Мацяк М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. 461 с. 2. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с. 	6
	Разом	76

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання програмою не передбачено.

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Державне управління й прийняття зовнішньополітичних рішень»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Лекція, підготовка доповідей, виконання аналітичних завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, залікова робота
РН02	Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка доповідей на семінарське заняття	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, залікова робота
РН03	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	Пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), презентація результатів дослідження	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, залікова робота
РН04	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.		
РН05	Знати природу та механізми міжнародних комунікацій	метод проблемних питань, організація дискусій, виконання творчих завдань у командах, робота з вторинними даними, презентація результатів досліджень	Оцінювання результатів виконання творчих завдань, аналітичних доповідей, залікова робота
РН06	Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.		
РН08	Знати стратегії ведення дипломатичних переговорів		
РН09	Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), презентація результатів дослідження	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження
РН10	Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), презентація результатів дослідження	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження

PH11	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.	Виконання аналітичних завдань, пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), дослідження, презентація результатів	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження
PH12	Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.	Виконання аналітичних завдань, пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), робота з вторинними даними підготовка дослідження, його презентація, формулювання рекомендацій	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження
PH 13	Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.	Виконання аналітичних завдань, пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), робота з вторинними даними підготовка дослідження, його презентація, формулювання рекомендацій	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження
PH 16	Розуміти та застосовувати для розв'язання складних задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.	Метод проблемних питань, Пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), презентація результатів дослідження	Оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних завдань, залікова робота
PH17	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	Лекція, підготовка доповідей, виконання аналітичних завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, залікова робота
PH21	Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.	Метод проблемних питань, самоаналізу, виконання творчих завдань, організація дискусій, пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), презентація результатів дослідження	Оцінювання виконання творчих завдань, усних доповідей, оцінювання аналітичної частини дослідження
PH22	Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.		
PH24	Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.		

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Заходи, спрямовані на дотримання академічної доброчесності для здобувачів освіти:

1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;

- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);

- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;

- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

- оцінювання вмінь та навичок збирати та оброблювати дані.

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. На практичному занятті здобувач може отримати від 1 до 5 балів. При відсутності здобувача вищої освіти на семінарському/практичному занятті без поважної причини та особистої презентації виконаних завдань, але за умови розміщення ним виконаних практичних завдань на платформі Moodle в дистанційному курсі «Інформаційні кампанії в міжнародних відносинах», оцінка за завдання виставляється на 1 бал нижча від потенційної. Максимальна сума балів за поточним контролем складає **60 балів**.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення **заліку**. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Кожен з білетів містить 2 теоретичні питання. Максимальна кількість балів, яка може бути нарахована за перше та друге теоретичне питання, дорівнює 20 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання/подовження дії **форс-мажорних обставин** здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти **залік в тестовій формі** (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожен вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Державне управління й прийняття зовнішньополітичних рішень», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3861>.

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Робота над аналітичними завданнями, індивідуальними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	5
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	3-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував неповне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, припустився суттєвих помилок	1-2
Робота над проектними завданнями, командними роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, виконав ефективно роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	5
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	3-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково виконав роль ділової гри тощо, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтувати власну думку	1-2
За теоретичне питання залікового білету	здобувач цілком і всебічно розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	16-20
	здобувач розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення при відповідях на питання та неточні обґрунтування.	11-15
	здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але слабо орієнтується в джерелах, припускається помилок, матеріал викладає нелогічно.	6-10
	здобувач не розкрив питання навіть у загальних рисах, не розуміє його сутності, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	0-5

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Разом	Залік	Сума
Розділ 1						Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Максимальна кількість набраних балів з дисципліни складає **100 балів**.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

- Муковський І. Т. Міщенко А. Г. Шевченко М. М. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах: навч. посіб. К.: Кондор, 2012. 224 с.
- Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. 272 с.
- Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. К.: Генеза, 2006. 400 с.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
- Шуляк А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах : навч. посіб.; 2-е вид., перероб. і доп. Луцьк: Вежа-друк, 2020. 274 с
- Мальський М. Мацяк М. Теорія міжнародних відносин: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. 461 с.
- Новакова О. В. Пашина Н. П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. 304 с.
- Віднянський С. В. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації. Український історичний журнал. 2011. №4 (449). С. 55-76.

Допоміжна література

- Ващенко К. О. Політичний аналіз і прогноз в сучасній Україні: монографія. К.: Логос, 2008. 288 с.
- Рудько С.О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навч.-метод. посібник з курсу. Острого: Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2012. 409 с.

11. Зарембо К. Писати аналітику може кожен. Мистецтво переконливого тексту. К. Віхола, 2021. 224 с
12. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.
13. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: Навчально-методичний посібник. К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с.
14. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підручник. К.: LAT і К, 2015. 478 с.
15. Пик С.М. Таємна дипломатія і розвідка у міжнародних відносинах: підручник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 491 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. <https://mfa.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства закордонних справ України
2. <https://ufpa.org.ua/> - Українська асоціація зовнішньої політики
3. <https://niss.gov.ua/> - сайт Національного інституту стратегічних досліджень
4. <https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний веб-портал парламенту України
5. <https://komzak.rada.gov.ua/> - Комітет Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва
6. <https://uaforeignaffairs.com/uk> - журнал «Зовнішні справи»
7. <https://prismua.org/> - аналітичний центр «Українська призма»
8. <https://adastra.org.ua/> - аналітичний центр «ADASTRA»
9. <https://www.foreignaffairs.com/> -журнал «Foreign affairs»
10. <https://www.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики України

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Державне управління й прийняття зовнішньополітичних рішень» <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3861>